

terminàlia

REVISTA SEMESTRAL
NÚM. 27 · JUNY 2023
ISSN: 2013-6692 (impresa);
2013-6706 (electrònica)

f. BOT Gènere de plantes arbòries o arbustives erectes de la família de les combretàcies, de flors petites i en general verdes o blanques, que comprèn unes 225 espècies pròpies de regions tropicals. Se n'utilitza la fusta, i també serveix com a planta ornamental i és font de tanins.

f. pl. MIT Festes en honor del déu de la mitologia clàssica romana Tèrminus, déu protector dels límits dels camps i de les fronteres. Els pagesos les celebraven anualment el 23 de febrer.

f. SCATERM Revista de la Societat Catalana de Terminologia.

La Societat Catalana de Terminologia, punt de trobada de la terminologia catalana

La Societat Catalana de Terminologia (SCATERM) és hereva de l'Associació Catalana de Terminologia (ACATERM, fundada l'any 2002) i va esdevenir filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) l'any 2008. Com a societat filial de l'IEC, la SCATERM treballa per ser un punt de referència en l'àmbit terminològic i té per finalitat difondre i promoure l'activitat terminològica en català, sobretot en els àmbits científics i tècnics. Així mateix, la SCATERM constitueix un lloc de trobada per a l'intercanvi d'informació i de coneixements entre totes les persones i organitzacions vinculades d'una manera o altra amb la terminologia.

Feu-vos-en socis!

La SCATERM us convida a participar activament en la cooperació i la difusió del treball terminològic. Com a socis, us animem a aportar idees, proposar activitats, presentar ponències en les jornades i seminaris, i col·laborar amb la revista TERMINÀLIA, trametent articles o propostes per a la secció «Espai de trobada».

Els socis de la SCATERM poden gaudir d'aquests avantatges:

- Descompte d'un 50 % en les publicacions de l'IEC.
- Accés a la Biblioteca de Catalunya i a les biblioteques de les universitats de Catalunya.
- Cada soci col·lectiu pot designar quatre representants que gaudiran dels avantatges anteriors, que són aplicables individualment.

Existeixen tres tipus de quotes anuals: per a socis individuals, per a socis col·lectius i per a socis júnior (amb una quota reduïda). Si voleu més informació, visiteu <https://scaterm.iec.cat>, on trobareu les quotes actualitzades i la butlleta d'alta.

SUMARI

EDITORIAL

Aquest número	5
----------------------	---

ARTICLES

Adriana Gil Puig L'elaboració d'un diccionari d'incendis forestals adreçat a personal expert: estratègies metodològiques	7
--	---

Laura Gabriela Linares Colmenares, Amaranta Ramírez-Terrazo i Marisela Colín Rodea Diccionario gastronómico de hongos mexicanos: la relevancia de un diccionario gastronómico cultural y la variación terminológica	20
---	----

Julia Elena Pardo Una mirada dialectològica al Observatorio de Palabras de la RAE vía Twitter	32
---	----

Sangzhu Zhaxi Descripción y clasificación: las unidades terminológicas metafóricas en los mercados de flores cortadas	51
---	----

ENTREVISTA

TERMINÀLIA parla amb... Ramon López de Mántaras i Badia, director de l'Institut de Recerca en Intel·ligència Artificial	68
--	----

DOSSIER: La terminologia de la intel·ligència artificial

Antoni Hernández Fernández i Ramon Ferrer i Cancho Lingüística quantitativa i lleis lingüístiques: de la lingüística a la intel·ligència artificial i la tecnoètica	72
---	----

Marta Villegas Montserrat El projecte AINA, la IA i les tecnologies del llenguatge	80
--	----

Ona de Gibert Bonet Resiliència digital: aprofitar el poder del col·lectiu per preservar la llengua. Una història d'èxit per al català	85
--	----

ESPAI DE TROBADA

Crònica de la XX Jornada de la SCATERM 90
Joan Puigmalet

**Les Tertúlies Terminològiques de RITerm:
un espai de debat sobre terminologia** 92
Ioana Cornea

Recull de les activitats de la Societat Catalana de Terminologia 94
Societat Catalana de Terminologia

SEMBLANÇA: Juan Carlos Sager (1929-2021)

Juan Carlos Sager: home polifacètic, avançat al seu temps 97
María Pozzi i Gerardo Sierra

TERMINÀLIA
Número 27 (2023)

IMATGE PORTADA:
Imatge obtinguda a partir del programa
d'intel·ligència artificial Midjourney

DIRECTORA:
M. Teresa Cabré Castellví (UPF, IEC)
EDITORA EN CAP:
Mercè Lorente Casafont (UPF, IEC)
CONSELL DE REDACCIÓ:
Ester Bonet Solé (SCATERM), Marisa Carrió
Pastor (Universitat Politècnica de València),
Àngels Egea Puigventós (Universitat de
Barcelona), Sabela Fernández-Silva (UNED,
PUCV), Glòria Fontova Hugas (TERMCAT),
Anna Joan Casademont (Université TÉLUQ,
Québec, Canadà), Albert Morales Moreno
(Universitat Oberta de Catalunya), Pilar
Sánchez-Gijón (Universitat Autònoma
de Barcelona), Laura Santamaria Guinot
(Universitat Autònoma de Barcelona),
Johannes Schnitzer (Wirtschaftsuniversität
Wien, Àustria), Mercedes Suárez de la Torre
(Universidad Autónoma de Manizales,
Colòmbia)

CONSELL ASSESSOR: Gerhard Budin
(Univ. de Viena), Tina Célestin (OQLF),
Guiomar Ciapuscio (UBA), Loïc Depecker
(Univ. de París I), Pamela Faber (UGR),
Joan Martí Castell (URV, IEC)

CONSELL CIENTÍFIC: Andreina Adelstein,
Ieda Alves, Jordi Bover, Margarita Correia,
María Josep Cuenca, Patrick Drouin, Joaquín
García Palacios, Christophe Gerard, Xosé
María Gómez Clemente, Gloria Guerrero
Ramos, Mar Massanell Mesalles, Fernando
Prieto Ramos, Gabriel Quiroz Herrera,
Antoni Roca Rosell, Micaela Rossi, Gerardo
Sierra Martínez, Joan Vallès Xirau, Lieve
Vangehuchten, Carmen Varo Varo, Igone
Zabala.

CAPçalera de la revista: Jesús Carrasco
DISSENY I MAQUETACIÓ: Esteva&Estêvão
IMPRESSIÓ: La Gran Impressió

EN AQUEST NÚMERO HAN COL·LABORAT:
Marisela Colín, Ioana Cornea, Ona de Gibert,
Ramon Ferrer, Adriana Gil, Antoni Hernández,
Laura Gabriela Linares, Ramon López de
Mántaras, Víctor Pàmies, Julia Elena Pardo,
María Pozzi, Joan Puigmalet, Amaranta
Ramírez-Terrazo, Gerardo Sierra, Marta
Villegas, Sangzhu Zhaxi

SOCIETAT CATALANA DE TERMINOLOGIA
<https://scaterm.llocs.iec.cat>
Presidenta: Ester Bonet
Vicepresidenta: Rosa Estopà
Tresorer: Francesc Galera
Secretària: Teresa Tort
Vocals: Joan Puigmalet i Mireia Trias
Delegada de l'IEC: Mercè Lorente

A la plataforma de la revista podeu consultar
les polítiques editorials actualitzades ([https://
revistes.iec.cat/index.php/Terminalia/index](https://revistes.iec.cat/index.php/Terminalia/index)).
També trobareu totes les indicacions per a les
noves trameses: [https://revistes.iec.cat/index.php/
Terminalia/about/submissions](https://revistes.iec.cat/index.php/Terminalia/about/submissions)

Llicència completa:
[http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/
es/deed.ca](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca)

Les revistes de l'IEC allotjades a l'Hemeroteca
Científica Catalana utilitzen com a descriptors
les quinze propietats recomanades al Dublin
Core Metadata Element Set, versió reduïda de
la norma ISO 15836 (2009).

PREU D'AQUEST EXEMPLAR: 13 euros

Revista TERMINÀLIA
Societat Catalana de Terminologia
Carrer del Carme, 47 · 08001 Barcelona
Telèfon: 935 529 104
Adreça electrònica: terminalia@iec.cat

ISSN: 2013-6692 (edició impresa);
2013-6706 (edició electrònica)
Dipòsit legal: B-44926-2009
Any d'inici de la revista: 2009

Aquesta revista és accessible en línia des de:
<https://revistes.iec.cat/>, <http://terminalia.iec.cat>,
<https://issuu.com/institut-destudis-catalans>

Revista indexada a: CARHUS Plus+, CIRC,
CiteFactor, DIALNET, DICE, DOAJ, Dulcinea,
EBSCO, ERIH PLUS, Google Acadèmic, Hispana,
IEC, ISOC, JournalTOCs, Latindex, MIAR,
MLA, RACO, REDIB, RESH, RETI, SHERPA
RoMEO, TIB.eu, TRACES, Ulrich's PDDB,
WorldCat.

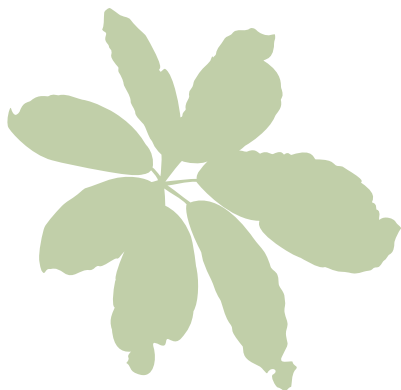
El codi ètic de la revista TERMINÀLIA inclou
les recomanacions de la darrera revisió
(març de 2011) del Code of Conduct and Best
Practice Guidelines for Journal Editors del
Committee on Publication Ethics (COPE)
<https://publicationethics.org> i les impulsades
des de l'Institut d'Estudis Catalans, institució
editora de la revista.

Amb la col·laboració de:

Imprès en paper 100 % reciclat

Aquest número

Teniu davant vostre el número 27 de la revista TERMINÀLIA. Com recordeu, en els números semestrals de primavera les monografies tracten de temes especialitzats sectorials. Feia temps que parlàvem de dedicar un número a la terminologia de la intel·ligència artificial, però el desenvolupament de les tecnologies va ben de pressa i les aplicacions d'intel·ligència artificial generativa ja estan a l'abast de tothom. Per això hem adreçat l'«Entrevista» a Ramon López de Mántaras i Badia, un dels pioners de la intel·ligència artificial al nostre país, investigador en actiu de referència en aquest àmbit i membre de l'Institut d'Estudis Catalans. En el «Dossier» s'inclouen tres articles: el primer, d'Antoni Hernández i Ramon Ferrer, de la Universitat Politècnica de Catalunya, sobre tècniques quantitatives per caminar des de la lingüística a la intel·ligència artificial; el segon, de Marta Villegas, del Barcelona Supercomputing Center, sobre el projecte AINA, i el tercer, d'Ona de Gibert, de la Universitat d'Hèlsinki, sobre la intel·ligència artificial aplicada a les llengües minoritzades. La «Semblança» d'aquest número recorda una persona clau en el desenvolupament de les tecnologies del llenguatge, Juan Carlos Sager (1929-2021), tot un referent internacional en traducció especialitzada i terminologia, que va fundar i dirigir el Centre de Lingüística Computacional de la Universitat de Manchester. Va mantenir una relació estreta amb la terminologia catalana, durant molts anys, a través de Teresa Cabré, i va ser un dels motors per a la renovació teòrica de la terminologia. Han redactat el text de record María Pozzi, d'El Colegio de México, i Gerardo Sierra, de la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic, que van formar-se amb Juan Carlos Sager a Manchester i amb qui van mantenir una amistat duradora.

A la secció «Articles» hem inclòs quatre textos avaluats externament per revisors mitjançant una doble revisió cega: el primer, en llengua catalana, sobre la terminologia dels incendis, a càrrec d'Adriana Gil, professional de l'àmbit que va defensar la tesi doctoral sobre el tema a la Universitat Politècnica de València; el segon, en castellà, sobre un diccionari gastronòmic de bolets de Mèxic, a càrrec de Laura Gabriela Linares

i de les seves professores Amaranta Ramírez-Terrazo i Marisela Colín, de la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic; el tercer, també en castellà, sobre l'Observatorio de Palabras de la Real Academia Española, un recurs de difusió de novetats lèxiques a les xarxes socials, a càrrec de Julia Elena Pardo, derivat d'un treball acadèmic realitzat a la Universitat Pompeu Fabra, i el quart, en la mateixa llengua, sobre la metàfora en la terminologia de les flors tallades en xinès i en castellà, a càrrec de Sangzhu Zhaxi, de la Universitat Pompeu Fabra. Cal destacar d'aquesta nova fornada d'articles l'empenta que suposen les noves generacions per a la recerca en terminologia: dos dels articles estan vinculats a sengles tesis doctorals i els altres dos, a treballs de fi de màster.

A la secció «Espai de trobada» trobareu les cròniques de la XX Jornada de la Societat Catalana de Terminologia (SCATERM) «La terminologia en l'educació, entre la innovació i l'abús», que s'ha celebrat el 31 de maig de 2023. Complementa la secció un text sobre

la iniciativa de les Tertúlies Terminològiques, posades en marxa per RITerm, la Xarxa Iberoamericana de Terminologia, a càrrec de Ioana Cornea, professora de la Universitat Nacional Autònoma de Mèxic i membre del Comitè Executiu actual de la xarxa, que també anuncia el simposi que se celebrarà a Natal (Brasil) el proper mes de setembre. Per tancar la secció recordem les vint primeres jornades científiques organitzades per la SCATERM. Per molts anys!

Com heu pogut comprovar, l'Institut d'Estudis Catalans ha actualitzat la versió de la plataforma Open Journal System per a la publicació en línia de les revistes en obert. De mica en mica, hi anirem incorporant altres informacions i noves millores. Si hi detecteu cap error, us agrairem que ens ho feu saber. I gràcies, també, per ajudar-nos a difondre la revista i els continguts d'aquest número. Bon estiu a tothom!

EL CONSELL DE REDACCIÓ

TERMINÀLIA és la revista de la Societat Catalana de Terminologia, SCATERM, filial de l'Institut d'Estudis Catalans. Té una periodicitat semestral i es publica en paper i en suport electrònic.

Són ben reconegudes arreu les activitats terminològiques catalanes (en formació, en recerca, en normalització, en producció de recursos). **TERMINÀLIA** és, doncs, una publicació catalana amb una clara voluntat de projecció exterior; per aquest motiu, les llengües de la revista són el català i l'anglès. A la secció «Articles» s'admeten també originals en castellà i en francès. A la resta de seccions, quan hi ha contribucions en llengües diferents de les quatre esmentades, els textos es tradueixen al català per a la versió impresa de la revista i, a la versió electrònica, es publica tant l'article en la llengua original com la traducció al català.

La temàtica de la revista gira entorn de la terminologia, en sentit ampli, i també s'estén a àmbits afins (anàlisi del discurs especialitzat, traducció especialitzada, història del discurs científic, ensenyament de llengües amb propòsits específics, enginyeria lingüística aplicada al treball terminològic, corpus lingüístics de contingut especialitzat, etc.).

El 100 % dels continguts de la revista són contribucions originals. La revista està estructurada en seccions fixes, que pretenen reflectir la situació actual de les diverses activitats terminològiques i d'àmbits afins, i també servir d'òrgan d'intercanvi i d'expressió dels diversos perfils professionals vinculats a la terminologia. És un objectiu principal de la revista publicar articles de qualitat i que hagin superat una doble revisió cega.